

A 1850/presidiet**Käsittelijä** Puheenjohtajisto

Puheenjohtajiston mietintö, joka koskee
jäsenehdotusta
vapaan liikkuvuuden säilyttämisestä Pohjoismaissa kriisitilanteissa

Ehdotus

Puheenjohtajisto ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se vahvistaa rajaesteneuvoston toimeksiantoa ja asemaa.
että se käynnistää pysyvän raja-alueilastoyhteistyön.

Taustaa

Keskiryhmä on ehdottanut, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,
että ne käynnistävät yhteispohjoismaisen selvityksen sen analysoimiseksi,
kuinka rajaesteiden syntymistä voidaan ehkäistä ja Pohjoismaiden rajojen
sulkeminen estää kriisitilanteissa.

Jäsenehdotusta käsitteli ensin Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta 26. tammi-kuuta, jolloin se totesi asian kuuluvan parhaiten puheenjohtajistolle. Valiokunta päätti ottaa yhteyttä puheenjohtajistoon ja välittää sille kokouksessa esiin tulleet näkemykset. Puheenjohtajisto keskusteli Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunnan yhteydenotosta 8. maaliskuuta ja päätti, että koronakriisiin liittyvät vuonna 2021 käsiteltävät jäsenehdotukset sisällytetään Pohjoismaiden neuvoston 73. istunnon yhteydessä pidettävän pääministerien huippukokouksen valmisteluihin.

Tämän jälkeen puheenjohtajisto keskusteli varsinaisesta jäsenehdotuksesta 13. huhtikuuta. Puheenjohtajisto päätti valmistella jäsenehdotuksen lopullista käsittelyä varten ja sisällyttää sen puheenjohtajiston huippukokoustyöryhmän työhön. Puheenjohtajiston huhtikuun kokouksessa käytiin vain vähän poliittista keskustelua jäsenehdotuksesta, mutta siinä mainituista koronakriisin aiheuttamista rajaesteistä keskusteltiin puheenjohtajiston visiotyötä 2021 koskeneen kokouksen toisessa päiväjärjestyksen kohdassa. Keskustelussa puheenjohtajiston jäsenet mainitsivat muun muassa,



että vapaan liikkuvuuden palauttaminen on keskeistä pohjoismaisen yhteistyön ja alueen yhtenäisyyden kannalta. Toisaalta kansallisvaltioiden itsemääräämisoikeutta ei voi muuttaa, ja rajojen sulkemisen yhteydessä valtioiden on otettava vastuu raja-seuduilla asuvista kansalaisistaan.

Toinen visiokeskustelun aikana esiin nousseista näkemyksistä, jonka myös Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta esitti tammikuussa, oli koronakriisin aiheuttaman tilanteen hyödyntäminen pohjoismaisen yhteistyön uudelleenkäynnistämiseksi, jotta Pohjoismaat osaavat varautua paremmin seuraavaa kertaa varten. Tästä näkökulmasta on keskusteltu myös puheenjohtajiston huippukokoustyöryhmässä.

Jäsenehdotuksessa esitetyn suosituksen osalta on sittemmin tapahtunut kehitystä, sillä yhteistyöministerit päättivät 29. huhtikuuta toteuttaa strategiaselvityksen kriisiaikoina tehtävästä pohjoismaisesta yhteistyöstä. Aikomuksena on hyödyntää koronapandemiasta saatuja oppeja ja kokemuksia sekä vahvistaa alueellista vuorovaikutusta kriisiaikoina.

Selvityksen tekijä Jan-Erik Enestam ja hänen kollegansa Marcus Henricson laativat 10–15 käytännön suositusta pohjoismaisen kriisiyhteistyön vahvistamisesta ja kehittämisestä etenkin ministerineuvoston työssä.

Selvityksen toimeksiannossa on muun muassa seuraava maininta: "Ehdotusten ja suositusten tulee keskittyä osa-alueisiin, joihin ministerineuvosto voi vaikuttaa myönteisesti esimerkiksi luomalla pohjan vuoropuhelulle, tiedon- ja kokemustenvaihdolle tai hallitusten tekemien aloitteiden keskinäiselle koordinoinnille. Tällaisia osa-alueita ovat esimerkiksi liikkuvuuden edistäminen, työmarkkinoiden avoimuus ja vapaa liikkuvuus Pohjoismaiden välillä raja-alueiden erityisiä haasteita unohtamatta, tartuntasuojaan ja terveysuhkiin liittyvät kysymykset sekä alueen yhdentymisen tukeminen myös jatkossa visio 2030:n mukaisesti."

Puheenjohtajiston näkemykset

Puheenjohtajisto katsoo, että jäsenehdotuksen päätavoite on toteutunut, koska yhteistyöministerit ovat päättäneet toteuttaa strategiaselvityksen kriisiaikoina tehtävästä pohjoismaisesta yhteistyöstä. Puheenjohtajiston odotuksena on, että selvitys toteutetaan yhteistyössä Pohjoismaiden neuvoston kanssa.

Puheenjohtajiston mielestä Pohjoismaiden neuvostolla on mahdollisuus vaikuttaa asiaan osallistumalla tulevan selvityksen seurantaan. Siksi puheenjohtajisto ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle, että se vahvistaa rajaesteneuvoston toimeksiantoa ja asemaa sekä käynnistää pysyvän raja-alueilastoyhteistyön, mitä Pohjoismaiden neuvosto on jo aiemmin ehdottanut Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintasuunnitelman 2021–2024 laatimisen yhteydessä.



Pohjolassa 28. kesäkuuta 2021

Bertel Haarder (V)
Erkki Tuomioja (sd.)
Gunilla Carlsson (S)
Karin Gaardsted (S)
Martin Kolberg (A)
Oddný G. Harðardóttir (Sf)
Jouni Ovaska (kesk.)

Hans Wallmark (M)
Michael Tetzschner (H)
Wille Rydman (kok.)
Christian Juhl (EL)
Steinunn Þóra Árnadóttir (VG)
Aron Emilsson (SD)